

ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΕΥΤΕΡΗ
ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

1. Διασάφηση γενικών εννοιών.

- Η ενασχόληση με τα φιλοσοφικά ερωτήματα μας παραπέμπει στην **κατανόηση αφηρημένων και γενικών εννοιών.**
- Τέτοιες έννοιες είναι:
 - εαυτός
 - πραγματικότητα
 - χρόνος
 - νόμος
 - ελευθερία
 - δικαιοσύνη
 - ομορφιά κ.λπ.
- Η αναφορά σε τέτοιες έννοιες γίνεται με λέξεις.
- Αυτές οι λέξεις παίρνουν άλλη σημασία στην καθημερινή συζήτηση και άλλη στην επιστημονική έρευνα.
- Η φιλοσοφική αναζήτηση προϋποθέτει **συστηματική μελέτη** των εννοιών, που σημαίνει εντοπισμός και ανάδειξη των κοινών και σταθερών στοιχείων που χαρακτηρίζουν τις έννοιες.

2. Αιτιολόγηση βασικών πεποιθήσεων.

- **Φιλοσοφική στάση** σημαίνει ότι απορούμε για ό,τι ο κοινός νους θεωρεί αυτονόητο.
- Συχνά οι αισθήσεις και η λογική μας σφάλλουν, έτσι ώστε τα προφανή να μην είναι σταθερά και αναλλοίωτα και να χρειάζεται κάποτε να αλλάξουν.
- Το ίδιο αλλάζουν και οι αρχές που διέπουν τις επιστημονικές έρευνες.
- Από τη σκοπιά του φιλοσόφου, αυτό σημαίνει πως κάθε άποψη ή πεποίθηση απαιτεί **αιτιολόγηση.**
- Η αιτιολόγηση είναι αναγκαία για να γνωρίζουμε τα όρια της λογικής μας ικανότητας και να κατανοούμε το **γιατί** στην περίπτωση της αποτυχίας.

3. Διαμόρφωση μιας συνολικής θεώρησης του ανθρώπου και της θέσης του μέσα στον κόσμο:

- Τι γνωρίζουμε από τον κόσμο;
- Διάφορες όψεις του, οι οποίες ανάλογα με τη σκοπιά που βλέπονται είναι διαφορετικές ή ακόμη και αντιθετικές.
- Έτσι η **κοινή μας εμπειρία** μας φανερώνει άλλες όψεις του κόσμου ή με άλλο τρόπο.
- Άλλες η **θρησκεία** ή οι **επιστήμες** ή η **τέχνη** κ.λπ.
- **Ποιος είναι ο ρόλος της φιλοσοφίας** σε σχέση με τις επί μέρους «εικόνες» που μας παρέχουν οι πιο πάνω πνευματικές δραστηριότητες;
- Η φιλοσοφία λειτουργεί διαμεσολαβητικά ανάμεσα στις επί μέρους «εικόνες».

- Μας επιτρέπει να τις συμφιλιώνουμε με βάση κοινά γνωρίσματα, να τις ιεραρχούμε ή να εξηγούμε την αμοιβαία τους σχέση, καθώς και την αιτιώδη τους σχέση, δηλαδή πώς η μία μπορεί να μας οδηγεί στην άλλη.
- Επιδίωξη των φιλοσόφων, από την αρχαιότητα ακόμη, ήταν να συνδυάσουν τις ποικίλες θεωρίες και αντιλήψεις, έτσι όπως διατυπώνονταν ως γενικές αρχές, και να επιτύχουν μια *συνολική* θεώρηση του κόσμου με *λογική συνοχή*, δηλαδή *χωρίς αντιφάσεις*.
- Αναλογικά επεδίωκαν μια αντιστοιχική θεώρηση της θέσης του ανθρώπου μέσα σε αυτό τον κόσμο.
- Μια τέτοια θεώρηση επιτρέπει να δίνονται απαντήσεις, ικανοποιητικές σχετικά αλλά ποτέ οριστικές, στα έσχατα ερωτήματα σχετικά με τη ζωή, τον θάνατο, την ανθρώπινη ύπαρξη κ.λπ.
- Βέβαια είναι δύσκολο να έχουμε μια γενική εικόνα ή εποπτεία όλων όσων ξέρουμε ή θεωρούμε ότι ξέρουμε, γιατί οι επιστήμες αναπτύσσονται συνεχώς και οι γνώσεις μας γίνονται πιο εξειδικευμένες, με αποτέλεσμα να πολλαπλασιάζονται και να επεκτείνονται με αλματώδη ρυθμό.
- Αυτό δεν σημαίνει ότι ο άνθρωπος πρέπει να χάνεται μέσα στην εξειδίκευση ή να παραιτείται από τη δυνατότητα μιας συνολικότερης θεώρησης.
- Αυτή τη δυνατότητα προσφέρει η φιλοσοφική δραστηριότητα.

4. Καθοδήγηση της πράξης και οργάνωση του τρόπου ζωής μας:

- Η φιλοσοφία δεν ασχολείται μόνο με θεωρητικά ζητήματα αλλά και με ζητήματα του **πρακτικού βίου**.
- Από την εποχή των σοφιστών και του Σωκράτη οι πρακτικοί στόχοι της φιλοσοφικής δραστηριότητας είναι εμφανείς.
- Ερωτήματα πρακτικής υφής που απασχολούν τη φιλοσοφία είναι σημαντικά για τον προσανατολισμό της ζωής μας: *πώς θα 'πρεπε να ζει ο άνθρωπος, για να ζει καλά; Πώς θα 'πρεπε να πράττει, για να πράττει σωστά;*
- Η θεωρία πρέπει να συνδέεται με την πράξη μας και να την καθοδηγεί.
- Με αυτή την έννοια, η φιλοσοφία για την αρχαιοελληνική σκέψη ήταν και **τέχνη του βίου**.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Ποιο είναι το κύριο μέλημα της φιλοσοφίας και ποια η σχέση της με την πράξη σύμφωνα με τον Thomas Nagel; (κείμενο 2, σελ. 17)
2. Ποιος είναι ο στόχος της φιλοσοφικής ενασχόλησης για τον Αριστοτέλη; Ποια είναι η σημασία για τη ζωή του ανθρώπου; (κείμενο 3, σελ. 17)
3. Σε μία παράγραφο 100–120 λέξεων να αναλύσετε τη θέση του Σωκράτη: **«ο ανεξέταστος βίος δεν είναι βιωτός»**.

Καλό διάβασμα!